[2018] 10 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ.

ਸੁਮਨ ਦੇਵੀ

ਬਨਾਮ

ਮਨੀਸ਼ਾ ਦੇਵੀ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ.

(2018 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 8337)

21 ਅਗਸਤ, 2018

[ਦੀਪਕ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਸੀ.ਜੇ.ਆਈ. ਅਤੇ ਡਾ. ਡੀ.ਵਾਈ. ਚੰਦਰਚੂੜ, ਜੇ.]

ਹਰਿਆਣਾ ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਅਧਿਨਿਯਮ, 1994 - ਧਾਰਾ 176 – ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ - ਸੀਮਾ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ, ਜਦੋਂ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਆਦ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ - ਰੱਖੀ ਗਈ: ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੇ ਐਲਾਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ 30 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ - ਉਕਤ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਵਧਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ - ਸੀਮਾ ਅਧਿਨਿਯਮ, 1963 ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ - ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਜੋ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਆਦ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਸੀਮਾ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕ ਲਗਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ - ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ, ਨਵੀਂ ਚੋਣ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਅਨੁਮਤੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸੀਮਾ ਦੇ ਬਾਰ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ - ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਨਵੀਂ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ 30 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਿਆਦ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ, ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ - ਸੀਮਾ ਅਧਿਨਿਯਮ, 1963 - ਧਾਰਾ 14 ।

ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ, ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਵਾਪਸ ਆਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨਵੀਂ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ ਦੂਜੀ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ 7 ਨਿਯਮ 11 ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸੀਮਾ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕੀ ਗਈ ਸੀ। ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ ਫਿਰ ਸੀਮਾ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੇ ਗਏ 5 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸੀਮਾ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਤਾਂ ਪਹਿਲੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਬਿਤਾਇਆ ਸਮਾਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਰਡਰ 7 ਨਿਯਮ 11 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਅਤੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵੀ ਇਸਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਲਈ, ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ।

ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਅਦਾਲਤ

ਆਯੋਜਿਤ: ਹਰਿਆਣਾ ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਅਧਿਨਿਯਮ, 1994 ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਲਈ ਇੱਕ ਪੂਰਾ ਕੋਡ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਨੇ ਇਹ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੇ ਐਲਾਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ 30 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਮਿਆਦ

ਨੂੰ ਵਧਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸੀਮਾ ਅਧਿਨਿਯਮ 1963 ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਾਹਰ ਰਹਿ ਜਾਵੇਗੀ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਇੱਕ ਖਾਸ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕੋਈ ਵੀ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਬੰਧਨਕਾਰੀ ਫੈਸਲਿਆਂ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਇਸਦੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦੋਵਾਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ। ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਆਰਡਰ 7 ਨਿਯਮ 11 ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਸੀ। ਆਰਡਰ 7 ਨਿਯਮ 11 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਤਰਾਜ਼ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਾਪਸ ਲੈ ਕੇ ਇਸ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ, ਨਵੀਂ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਸੀਮਾ ਦੇ ਬਾਰ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਨਵੀਂ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ 30 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਿਆਦ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 9, 10] [33-ਐਫ-ਐਚ;34-ਏ, ਬੀ]

ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ 2010 (1) ਪੀ.ਐਲ.ਆਰ. 769; ਰਸ਼ਪਾਲ ਸਿੰਘ @ ਰਛਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ 2009 (3) ਆਰ.ਸੀ.ਆਰ. (ਸਿਵਲ) 408 ; ਚੇਤ ਰਾਮ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ 2010 (4) ਪੀ.ਐਲ.ਆਰ. 718 ; ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ 2012 (2) ਪੀ.ਐਲ.ਆਰ. 831 ; ਪ੍ਰਕਾਸ਼ੋ ਬਨਾਮ ਭੋਲਾ ਦੇਵੀ 2012(3) ਪੀ.ਐਲ.ਆਰ. 541; ਦੀਪਾ ਮੰਗਲਾ ਬਨਾਮ ਨਾਨਕ ਚੰਦ ਸੀ.ਆਰ. ਨੰਬਰ 523/2013 ਦਾ ਫੈਸਲਾ 06.02.2015 ਨੂੰ ਹੋਇਆ; ਹੁਕਮ ਦੇਵ ਨਰਾਇਣ ਯਾਦਵ ਬਨਾਮ ਲਲਿਤ ਨਰਾਇਣ ਮਿਸ਼ਰਾ (1974) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 133 : [1974] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 31 ; ਚਰਨ ਲਾਲ ਸਾਹੂ ਬਨਾਮ ਨੰਦਕਿਸ਼ੋਰ ਭੱਟ (1973) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 530: [1974] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 294; ਲਛਮਣ ਦਾਸ ਅਰੋੜਾ ਬਨਾਮ ਗਣੇਸ਼ੀ ਲਾਲ (1999) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 532: [1999] 2 ਪੂਰਕ ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 174 - ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਕੇਸ ਲਾਅ ਰੈਫਰੈਂਸ

2009 (3) ਆਰ.ਸੀ.ਆਰ. (ਸਿਵਲ) 408	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਪੈਰਾ 3
2010 (4) ਪੀ.ਐਲ.ਆਰ. 718	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਪੈਰਾ 3
2012 (2) ਪੀ.ਐਲ.ਆਰ. 831	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਪੈਰਾ 3
2012 (3) ਪੀ.ਐਲ.ਆਰ. 541	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਪੈਰਾ 3
[1974] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 31	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਪੈਰਾ 6
[1974] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 294	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਪੈਰਾ 7
[1999] 2 ਪੂਰਕ। ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 174	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਪੈਰਾ 8

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2018 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 8337 ।

ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ 11.08.2017 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ ਸਿਵਲ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਨੰ. 1120 ਆਫ਼ 2017 ਵਿੱਚ।

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਕਵਿਤਾ ਵਾਡੀਆ, ਸ਼ਸ਼ਾਂਕ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ, ਸ਼ੀਸ਼ ਪਾਲ ਲੈਟਰ, ਜੌਹਰੀ ਮੱਲ, ਸੋਨਿਤ ਸਿੰਹਮਾਰ, ਦੇਵੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ, ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਲਈ ਵਕੀਲ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ

ਡਾ. ਡੀ. ਵਾਈ. ਚੰਦਰਚੂੜ, ਜੇ. 1. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਮਹਿੰਦਰਗੜ੍ਹ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੇ ਵਾਰਡ ਨੰਬਰ 18 ਤੋਂ ਵਾਰਡ ਕੌਂਸਲਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਚੋਣ ਲੜੀ ਸੀ। ਚੋਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ 28 ਜਨਵਰੀ 2016 ਨੂੰ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 10 ਫਰਵਰੀ 2016 ਨੂੰ, ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਹਰਿਆਣਾ ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਅਧਿਨਿਯਮ 1994 ਦੀ ਧਾਰਾ 176 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ 9/2016 (ਸੀਐਸ1086/2016) ਨਾਮਕ ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸੇਵਾ 'ਤੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਆਰਡਰ 7 ਨਿਯਮ 11 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਪਹਿਲਾ ਜਵਾਬਦੇਹ ਧਾਰਾ 176 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸਨੂੰ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਆਪਣਾ ਜਵਾਬ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ। 1 ਮਾਰਚ 2016 ਨੂੰ, ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਉਸੇ ਦਿਨ ਸਿਵਲ ਜੱਜ, ਜੂਨੀਅਰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਨੇ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 2 ਮਾਰਚ 2016 ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਦੂਜੀ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ, ਸਿਵਲ ਸੂਟ 361/2016 (ਸੀਐਸ 1106/2016) ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਆਰਡਰ 7 ਨਿਯਮ 11 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ, ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਇਹ ਸੀਮਾ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੀਮਾ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 5 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸੀਮਾ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਤਾਂ ਪਹਿਲੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਵਾਪਸੀ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਬਿਤਾਈ ਗਈ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪਹਿਲਾ ਜਵਾਬਦੇਹ ਆਪਣੇ ਉਪਾਵਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ।

2. 19 ਜੁਲਾਈ 2016 ਦੇ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਰਡਰ 7 ਨਿਯਮ 11 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਨਵੀਂ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ 30 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਪੁੱਗਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਿਸਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ, ਨਾਰਨੌਲ ਨੇ 18 ਜਨਵਰੀ 2017 ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ। ਸਿਵਲ ਸੋਧ ਨੂੰ 11 ਅਗਸਤ 2017 ਦੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ:

"ਸੀਮਾ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ - ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਇੱਥੇ ਇਤਰਾਜ਼ (ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ) ਉਠਾਇਆ। ਸੀਮਾ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਹੁਣ ਸੀਮਾ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ, 'ਬੇਨਿਯਮੀ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।"

3. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਹਰਿਆਣਾ ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਅਧਿਨਿਯਮ 1994 ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਅਤੇ ਨਿਰਣੇ ਲਈ ਇੱਕ ਪੂਰਾ ਕੋਡ ਹੈ। ਵਕੀਲ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ 30 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ - ਧਾਰਾ 176 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਜੋ ਧਾਰਾ 176 ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ - ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕਈ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲਗਾਤਾਰ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਹਨ: ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ[1], ਰਸ਼ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਰਛਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ[2], ਚੇਤ ਰਾਮ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ[3], ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ[4], ਪ੍ਰਕਾਸ਼ੋ ਬਨਾਮ ਭੋਲਾ ਦੇਵੀ [5] ਅਤੇ ਦੀਪਾ ਮੰਗਲਾ ਬਨਾਮ ਨਾਨਕ ਚੰਦ[6]।

4. ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮੈਟ੍ਰਿਕ ਦਾ ਝੂਠਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਜਮ੍ਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਯੋਗ ਮਾਮਲਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ,
ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

---

[1]2010(1) ਪੀ.ਐਲ.ਆਰ. 769 ਪੈਰਾ 6 ਅਤੇ 7

[2]2009(3) ਆਰ.ਸੀ.ਆਰ. (ਸਿਵਲ) 408

[3]2010(4) ਪੀ.ਐਲ.ਆਰ. 718

[4]2012(2) ਪੀ.ਐਲ.ਆਰ. 831

[5]2012(3) ਪੀ.ਐਲ.ਆਰ. 541

[6]ਸੀ.ਆਰ. ਨੰ. 523/2013 06.02.2015 ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

5. ਹਰਿਆਣਾ ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਅਧਿਨਿਯਮ 1994 ਦੀ ਧਾਰਾ 176 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ:

176. ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਚੋਣ ਜਾਂਚ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ:
(1) ਜੇਕਰ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ, ਪੰਚਾਇਤ ਸੰਮਤੀ ਜਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਜਾਂ 2 [* * *] ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਸਰਪੰਚ, ਚੇਅਰਮੈਨ ਜਾਂ ਉਪ-ਚੇਅਰਮੈਨ, ਪੰਚਾਇਤ ਸੰਮਤੀ ਜਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਾਂ ਉਪ-ਪ੍ਰਧਾਨ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਚੋਣ ਦੀ ਵੈਧਤਾ `ਤੇ ਚੋਣ ਲੜ ਰਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਉਸ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਸਵਾਲ ਉਠਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਜਿਹਾ ਸਵਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਚੋਣ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੀਹ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ, ਅਜਿਹੇ ਸਵਾਲ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ, ਉਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆਮ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਾਲੀ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਚੋਣ ਹੋਈ ਹੈ ਜਾਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ।

(2) ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਆਪਣੀ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਸਿਵਾਏ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ:—
(ਏ) ਜਿੱਥੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਸਾਰੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਾਪਸ ਆਏ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਖੁਦ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਾਰੇ ਚੋਣ ਲੜ ਰਹੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਹੋਰ ਰਾਹਤ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਸਾਰੇ ਵਾਪਸ ਆਏ ਉਮੀਦਵਾਰ;
(ਬੀ) ਕੋਈ ਹੋਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਿਸ ਵਿਰੁੱਧ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਕਾਰਜਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ।

(3) ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਉਸੇ ਚੋਣ ਵੰਡ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਲਈ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਉਸੇ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣੀ ਜਾਵੇਗੀ।

(4) (ਏ) ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ 'ਤੇ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੇ ਚੋਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਕਾਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਚੋਣ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਚੋਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਅਯੋਗ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਨਵੀਂ ਚੋਣ ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।
1[(ਏਏ) ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ 'ਤੇ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ-
(i) ਆਪਣੀ ਚੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਪਸ ਆਇਆ ਉਮੀਦਵਾਰ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ;

(ii) ਕੋਈ ਵੀ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਗਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ; ਜਾਂ
(iii) ਚੋਣ ਦਾ ਨਤੀਜਾ, ਹੁਣ ਤੱਕ ਇੱਕ ਵਾਪਸ ਆਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਦੀ ਗਲਤ ਸਵੀਕ੍ਰਿਤੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜੋ ਉਸਦੇ ਚੋਣ ਏਜੰਟ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਏਜੰਟ ਦੁਆਰਾ ਵਾਪਸ ਆਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵੋਟ ਦੇ ਗਲਤ ਸਵਾਗਤ, ਇਨਕਾਰ ਜਾਂ ਅਸਵੀਕਾਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵੋਟ ਦੇ ਸਵਾਗਤ ਦੁਆਰਾ ਜੋ ਰੱਦ ਹੈ ਜਾਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਜਾਂ ਇਸ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਜਾਂ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ, ਅਜਿਹੇ ਵਾਪਸ ਆਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਚੋਣ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਨਵੀਂ ਚੋਣ ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।;]

(ਬੀ) ਜੇਕਰ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਜਿਸ 'ਤੇ 2 [ਧਾਰਾ (a) ਜਾਂ ਧਾਰਾ (aa)] ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਚੋਣ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਦੋ ਜਾਂ ਦੋ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਹਰੇਕ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਗਣਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਡਿਊਟੀ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰੇਗੀ ਜਿਸਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵੈਧ ਵੋਟਾਂ ਪਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ: ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਗਣਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਿਚਕਾਰ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਸਮਾਨਤਾ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵੋਟ ਦੇ ਜੋੜ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਐਲਾਨੇ ਜਾਣ ਦਾ ਹੱਕ ਮਿਲੇਗਾ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈਆਂ ਕੁੱਲ ਵੈਧ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਵੋਟ ਜੋੜੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਜੋ ਕਿ ਜੱਜ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਲਾਟ ਕੱਢ ਕੇ ਚੁਣੇ ਗਏ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(5) ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ-
(ਏ) ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੋਟਰ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵੋਟ ਦੇਣ ਜਾਂ ਦੇਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ, ਕੋਈ ਪੈਸਾ ਜਾਂ ਕੀਮਤੀ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਦਾ ਕੋਈ ਵਾਅਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੱਟ ਲੱਗਣ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ; ਜਾਂ
(ਬੀ) ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣ ਜਾਂ ਨਾ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ - ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਉਮੀਦਵਾਰ ਬਣਨ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਹਟਣ ਜਾਂ ਨਾ ਹਟਣ ਲਈ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਪੈਸਾ ਜਾਂ ਕੀਮਤੀ ਵਿਚਾਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕੋਈ ਵਾਅਦਾ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਲਾਭ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੱਟ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ; ਜਾਂ

(ਸੀ) ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵੋਟਰ (ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਸਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਏਜੰਟ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ) ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੋਲਿੰਗ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੱਕ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਲਿਜਾਣ ਲਈ ਭੁਗਤਾਨ 'ਤੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵਾਹਨ ਜਾਂ ਜਹਾਜ਼ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਵਿਆਖਿਆ 1.- ਇੱਕ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜੇਕਰ ਇਹ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਉਸਦੇ ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਚੋਣ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਅਜਿਹੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਆਮ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਅਧੀਨ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਵਿਆਖਿਆ 2.- "ਵਾਹਨ" ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕੋਈ ਵੀ ਵਾਹਨ ਜੋ ਸੜਕੀ ਆਵਾਜਾਈ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ - ਜਾਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਮਕੈਨੀਕਲ ਸ਼ਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਹੋਰ ਵਾਹਨਾਂ ਨੂੰ ਖਿੱਚਣ ਲਈ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਧਾਰਾ 176 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੇ ਐਲਾਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ 30 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰਨ ਜਾਂ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ।

6. ਹੁਕਮ ਦੇਵ ਨਾਰਾਇਣ ਯਾਦਵ ਬਨਾਮ ਲਲਿਤ ਨਾਰਾਇਣ ਮਿਸ਼ਰਾ[7] ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸੀਮਾ ਅਧਿਨਿਯਮ 1963 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਅਧਿਨਿਯਮ 1951 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ, ਪੀ. ਜਗਨਮੋਹਨ ਰੈਡੀ, ਜੇ., ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਲਈ ਬੋਲਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ:

"..ਇਸ ਲਈ, ਇਹਨਾਂ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਸੀਮਾ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਨ ਕੋਡ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 29(2) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਸੀਮਾ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਪਬੰਧ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ।"

ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੀਮਾ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹਨ।

7. ਚਰਨ ਲਾਲ ਸਾਹੂ ਬਨਾਮ ਨੰਦਕਿਸ਼ੋਰ ਭੱਟ[8] ਵਿੱਚ, ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਕਿ ਚੋਣ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯਮਨ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ। ਅਧਿਕਾਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

7(1974) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 133

8(1973) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 530

8. ਲਛਮਣ ਦਾਸ ਅਰੋੜਾ ਬਨਾਮ ਗਣੇਸ਼ੀ ਲਾਲ[9] ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਅਧਿਨਿਯਮ 1951 ਦੀ ਧਾਰਾ 81 (1) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ, ਜੋ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ 45 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਡਾ. ਏ. ਐੱਸ. ਆਨੰਦ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਬੋਲਦਿਆਂ ਕਿਹਾ:

“7. ਇਸਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਪਾਠ 'ਤੇ, ਧਾਰਾ 81(1) ਇਹ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੋਣ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਣ ਵਾਲੀ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਧਾਰਾ 100 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਤੇ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 101 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਇੱਕ ਜਾਂ ਵੱਧ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੀ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੋਟਰ ਦੁਆਰਾ ਵਾਪਸ ਆਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਚੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪੈਂਤਾਲੀ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਪਰ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਹੀਂ, ਜਾਂ ਜੇਕਰ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਾਪਸ ਆਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੀਆਂ ਤਾਰੀਖਾਂ ਵੱਖਰੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਤਾਰੀਖਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀਆਂ। ਅਧਿਨਿਯਮ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੋਡ ਹੈ ਜੋ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਸੀਮਾ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੇ ਤਹਿਤ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸਮਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਧਿਨਿਯਮ - ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਚੋਣ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਅਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ - ਇੱਕ ਪੂਰਾ ਕੋਡ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 4 ਤੋਂ 24 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਭਾਰਤੀ ਸੀਮਾ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੇ ਨਿਯਮ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਜੇਕਰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪੈਂਤਾਲੀ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ, ਤਾਂ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 86(1), ਜੋ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਜੋ ਧਾਰਾ 81 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 82 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 117 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

9. ਹਰਿਆਣਾ ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਅਧਿਨਿਯਮ 1994 ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਲਈ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਨ ਕੋਡ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਨੇ ਇਹ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੇ ਐਲਾਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ 30 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਵਧਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸੀਮਾ ਅਧਿਨਿਯਮ 1963 ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਾਹਰ ਰੱਖੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਇੱਕ ਖਾਸ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕੋਈ ਵੀ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਖਾਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਬਾਈਡਿੰਗ ਫੈਸਲਿਆਂ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਇਸਦੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦੋਵਾਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਅਸੀਂ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਆਰਡਰ 7 ਨਿਯਮ 11 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਸੀ। ਆਰਡਰ 7 ਨਿਯਮ 11 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਤਰਾਜ਼ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਾਪਸ ਲੈ ਕੇ ਇਸ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ।

---

[9](1999) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 532

ਨਵੀਂ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਸੀਮਾ ਦੇ ਬਾਰ ਨੂੰ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਨਵੀਂ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ 30 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਿਆਦ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਸੀ।

10. ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ 11 ਅਗਸਤ 2017 ਦੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਸਾਡਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਲਾਗਤਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਨਿਧੀ ਜੈਨ ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Megha Tak

Advocate Megha Tak